

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 50 »
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 2.

Uj autonomiai választás.

Gróf Batthyány Józsefet, akire a váradi egyházmegye első kerületi választóinak bizalma esett s meg is választott imponáns többséggel, eltemették már ősei mellé a németujvári sírboltba s a váradi kath. kör is leróta kegyeletét iránta. Most már megindulhatnak a mozgalmak az iránt, hogy megüresedett helyébe méltó férfiakat ültessünk.

Legsürgősebb teendő természetesen gondoskodni az autonomiai világi képviselőválasztásáról. Legfeljebb két hónap választ el bennünket a kongresszus megnyitásától, de lehet, hogy még rövidebb. Hír szerint u. i. október közepére fogja összehívni a hercegprimás a kongresszust.

Kifejtettük már más alkalommal, hogy ezuttal nem lép érvénybe az Utasítás 30. §-a (amely szerint a primás rendelne el választást), — mivel Batthyány gróf még a választás folyama alatt halt meg. Megyés püspökünk Schlauch bibornok annak idején elrendelte a választást s annak vezetését a központi bizottságra bízta: és mert a jelölt, aki a többséget kapta volna, meghalt, ismét a központi bizottságra vár — a megyés püspök korábbi felhatalmazásának erejénél fogva — az új választás vezetése.

A központi bizottság ma meg is tette ez irányban az első lépéseket, — erről szól az alábbi tudósítás. Szeptember 20-ig meg kell történni a szavazásnak az egyes plebániákon.

Jelöltnek a központi bizottság azt léptette fel, aki felé fordult a múlt izben is a választók jelentékeny részének bizalma.

Dr. Hoványi Gyula, a helybeli kir. kath. jogakadémia fiatal, tudós tanára meg is érdemli ezt a bizalmat. Nehéz viszonyok között is hű maradt a kath. egyház tanításához. A nagy Hoványi unokaöcscse — ha győztesen kerül ki a választásból — hisszük méltón fogja képviselni a magyarországi katolikusok autonomiai kongresszusán az egyház és haza igazi érdekeit.

A múlt alkalommal nem volt nagy érdeklődés a választások iránt. Talán mert munkaidőre esett, talán más okok miatt; — ne kutassuk. Törekedjünk inkább egyesült erővel arra, hogy ezuttal jobban kimutassák a világi katolikusok, hogy érdeklődnek egyházuknak ezen kiválóan fontos ügye iránt.

* * *

Az autonomiai választások eredménye az autonomiai központi bizottság augusztus 30-án és folytatódólagosan tartott ülésében végre meg lett állapítva.

A központi bizottság a kath. kör helyiségében megtartott ezen nyilvános ülésén jelen voltak:

Dencs János esperes plébános elnöklete alatt Vidovich György p.-szöllősi, Gabriely Lajos várad-velencei, Nemeskey Andor újvárosi, Richter Jenő új-palotai, Gresinszky Antal, p. sz. mártóni plébánosok.

Az elnök megnyitván az ülést, konstatálja, miszerint az autonomiai választásról felvett összes jegyzőkönyvek beérkeztek B.-Püspök és Tasnád-Szántót kivéve. B.-Püs-

pökiben Belezna y Károly súlyos betegségbe szenvedvén, az akadályozta meg, hogy be nem küldte idáig a jegyzőkönyvet. Tasnád-Szántóról pedig semmi hír nem érkezett. Az ülés tárgyát az képezi, hogy a szavazatok végleges eredménye megállapitassék és az új választás iránt intézkedjenek.

A bizottság erre a következőkben állapította meg a szavazás végeredményét.

Beadatott összesen 3720 szavazat, ebből kapott:

Gr. Batthyány József 3084

Dr. Hoványi Gyula 634

Lengyel Fülöp 1

Ugron Gábor 1

szavazatot s így gr. Batthyány József 2448 szótöbbséggel meg lett választva a váradi egyházmegye első kerületének világi képviselőjévé.

Az isteni Gondviselés kifürkészhetlen bölcsessége azonban még a szavazások folyamata alatt elszólitotta gr. Batthyányt az élők sorából s így a szavazás eredménye hiába való lévén, új választások megejtése válik szükségessé.

A bizottság ennek folytán az elnök indítványára elhatározta, miszerint az elhunyt főúr özvegyéhez a maga nevében részvét irattot intéz, melyet a bizottság minden tagja aláír s hogy az új szavazási jegyzőkönyvek beküldési határidejül szeptember hó 20-dik napját tüzi ki s erről az összes plébánosokat körlevélben értesíti.

A bizottság ugyan legtávolabbról sem érzi magát jogosítva arra, hogy a választók szavazatát befolyásolva s mint eddig, így a jövő választásnál is, kiki legjobb meggyőződése szerint szavazhat, mégis a maga részéről dr. Hová-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Virágtalan tavasz.

Irtá: Mega.

Hét évvel ezelőtt történt
 Szép májusi alkony volt. — A napnak egy vékony sugara belopta magát az iroda homályába s pajzán játékot üzött szivarom füstjének bodraival, melyek halavány lila színt öltve tánczoltak a fülledt levegőben.

Ugy ingerelt csalogatott ki a szabadba a napsugár, mintha behozott volna magával egy parányit a tiszta friss légből és egy nyolczadot a fülemüle fuvolaszerű zenéjéből, hogy Tantalus kínjait éreztesse velem kicsiben.

En pedig rőttem a betűket valami hirhedt uzsorás perébe.

De végre ötöt ütött az óra, és én úgy csaptam le a tollat, hogy ügyvéd princípálisom olyan szemekkel meredt rám, mint egy kórház megfigyelő osztályának hivatott orvosa.

Egy „álá” szolgája s kint voltam a szabadban. — Keresztül vergődtem néhány poros utcán s eljutottam a sétányra.

A fák és bokrok már megglevelesedtek, de a levelek olajzöld fénye sejtette, hogy nem régen vetették le szorongató pólyájukat, melyeken keresztül a nap hevétől kiütött izzadságuk. — A galyak még könnyedén viselték levetérlükét, melyek mögött a csalogány csat-

tozva zenget, epedő dalt fészekrakkó szerelmes párjának.

Lassankint zajos élet jelentkezett a kavicsos utakon. — A babás kocsi kerekének nyirkosát elnyomta a kis gyerek sírása s a dada csititgató püsszegése; majd belevegyült a hangzavarba kardesörgés, női kaczaj s még vitakozó princípálisom rekedt hangja is. — Szóval a város népe fesztelenül tündült.

Egy padon ülve néztem a hullámzó tarka tömeget, el voltam merülve szemléletébe s észre sem vettem, hogy kosztadónóm, egy szókimondó polgárosszony, ki férje, életében koresmárosné volt, mellém telepedett elhódítva magának a lóca fél területét.

Egyszerre megszólalt:
 — Nézze szivem, uram ott a tulsó oldalon az a három szép leányt.

Odapillantottam és csakugyan velünk szemben három éltes nővel három szép leányt: két szőke és egy karna.

Az egyik szőke, nyulánk termetű plasztikus szépség, szabályos arcvonásokkal, melyeken az élet rózsái ültek; — de ami lekötötte a figyelmemet az rdege tekintete volt. — Volt valami a szemében, ami megborzongatta az embert.

A barna épen ellentétet képezett az előbivel. — Alakja igénytelen, melle beesett, arca halavány vonása határozatlanok voltak, de kerekre nyitott nagy fekete szeméből fény tűz sugárzott elő, mely talán sorvasztotta vész nává tette.

Mindakettő feszes mozdulatlansággal ült egy kis kerek arcú asszony mellett, ki kezeit ölébe téve hol egyiket, hol másikat nézte figyelő szűrős, apró szemével.

A másik szőke közép magas, erős, maga az élet, a megtestesült elelenség; — szép, tagadhatatlanul szép, de az a szépség, kiről nem keresve miért, önkénytelenül azt mondjuk: szép. — Eleven barna szemével kutatót jobbra-balra, mintha várna valakire s eközben a szellő a hatalmaz hajfonatból kiszabadult aranyzárlakkal meg-megsimogatta rózsás arcját. — Minden mozdulatán látszott, hogy unatkozik e társaságban.

Mig a felületes szemlélt tartottam megpillantottam Jenő barátom érdekes halavány arcját, melyen midőn közelebb ért szokatlan pirgyuladt ki; — el sem tudtam képzelni micsoda különös jó hirt hozhat, hogy ugy ki van kelve magából. — De hamar megkaptam a magyarázatot, mikor az eleven, szőke leányra visszapillantottam, kihek hasonló pir futotta el anélkül is piros arcját.

Jenő odaért s köszönt, mit a két feszes tartású leány hidegen, kimérten fogadott; de Jenő észre sem vette, mert annál melegebben üdvözölte őt az eleven, szőke leány, ki felugrott, kezét szoritott vele és elindultak sétálni.

Mig én a történeteket figyeltem, addig sugdosó szomszédóm ugyancsak szaporázta a szót.

— No nézze csak hogy pöffeszkednek Kissné meg a lánya; van is miért! . . . Hm — ez aztán nevelés! . . . Tudja, mikor velők

ny i Gyulát ajánlja jelöltnek, ki a mostani választásokkor is a legtöbb szavazatot kapta s kinek erős kath. jellemében feltétlenül megbízik.

Egyébb tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta. A jegyzőkönyvet N e m e s k e y Andor és G á b r i e l y Lajos hitelesítették.

A becsületes alkusz.

Ezt Vilmos császár mondotta egykor s azóta nagyon megsaporodtak a becsületes alkuszok száma, kik országokban utaznak.

A sok féle utazás a remények és aggodalmak napjait hozta el.

A czár Franciaországba utazott. Ez utazás alatt tele volt a világ a hirrel, hogy Orosz és Franciaország szövetséget kötöttek. A hir korai volt. De most Faure utazása alatt a korai hir valóra vált.

Ezen ut alkalmával az a hir szállt világgá, hogy a kettős szövetség hármassá akart válni és hogy a harmadik szövetséges Olaszország lenne. Ez a hir is korainak van kijelentve, de azért sajátságos, hogy az olasz lapok valóságos bocsánatot kérnek Franciaországtól azért, hogy Umberto Hamburgba utazik, sőt párisi nagykövntjük meg is magyarázta a király utjának czélját a Francia kabinet előtt.

Honnan kapot Vilmos a hatalmas szövetséges egyszerre olyan ragadós nyavalyát, hogy az utasok úgy féltik uralkodójukat e látogatástól? Talán még is több az a francia szövetség a béke baktérségnél s ezt érezte meg az elővigyázó olasz nemzet.

A Méline miniszter elnök majdnem hihetetlen válassza az elzászi küldöttségnek, egy óriási baklövés volna? Nem é előszele a revanchnak, bizalom a véd- és dacz szövetségben.

Ugy látszik nem mindenki úgy alkuszik, mint Vilmos, hanem sutlogva alkusznak, nem a medve bőrre, hanem északi medvével — más valakinek a bőrre.

Politika és vallás.

A liberális éra mindent meghamisított, a a mihez hozzá fért. Nem csak a jelszavakat, nem csak a nemzet aspirációit, hanem szolgáljává tette a hivatalnoki kart s a politikát tette a Szent-Lélek helyett az eklézsiák sugalmazóivá.

A «Sz. L.» írja, hogy Zoványi Jenő tiszta földvári hely. hitv. lelkészt (függetlenségi) 200 frt pénzbírságban elmarasztalta egyházi hatósága, mert a vádlott lelkész a községi életben élénk részt vett, sőt még politikai gyűlésekben is szónoklatot tartott, miből valószínűnek látszik, hogy lelkészi teendőit nem teljesítette a kívánatos pontossággal. Laptársunk hozzá teszi, hogy ezt az ítéletet muzeumba kellene tenni, akik pedig hozták, azokat kitömní mellé. Talán azt kellene kitömní, a ki a politikát tette a h.-hitv. felekezeti mozgóójává.

Magunk is voltunk tanui az ország legnagyobb h.-hitv. eklézsiájánál egy pap választásnak, ahol röpiratok jártak a jelöltek ellen és politikai pártok elnökei állítottak tanúságlevelet a jelöltek mellett. Ott az ellenzék jelöltje győzött.

Igy majd lesznek kormánypárti hitközségek, ellenzéki eklézsiák, Apponyi párti parókiák, s valahol a hegyek között akadni fog magnak egy pár hely. hitv. gyülekezet is.

Nagyvárad város közügyei.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését. Alig fél óra alatt letárgyalták a kitűzött ügyeket, a melyek között kiválóbb fontosságú alig akadt.

B e ö t h y László főispán elnöklele jelen voltak: Rácz Mihály, Dus László, Némethy Károly, Sipos Orbán, Papp Miklós, Láncoz Tóbiás, Frankó Endre, dr. Hoványi Ferencz, dr. Vári-Szabó Béla, Mezey Mihály és Mihelji Adolf.

R á c z Mihály főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését. E szerint az elmúlt augusztus hónap folyamán a közegészségügyi Nagyváradon igen kedvező volt. Élve született 74 fiú és 50 leány, összesen 124 gyermek. Meghalt 42 férfi és 36 nő összesen 78 egyén. Levonva a nem helybeli születésű elhunytakat, a szaporodás 71. — Hevenyfertőző betegségek nem fordult elő, csupán a kórházban egy hagymáz, a járványkórház egész hónap alatt üres volt, A béluhurat betegség is tetemesen csökkent s összesen 13 esetben okozott halálozást. Váltóláz sürűbben fordult elő, a minek oka a hosszú, nedves időjárásban keresendő.

Szegény beteg 190 gyógykezeltetett a város számlájára.

A közbizonsági állapotok igen jók voltak. A polgármester jelentését tudomásul vették, a szakelődök nemleges jelentéseivel együtt.

A közoktatási miniszter értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy a tanulók után az orsz. tanítói nyugdíjalapba fejenként fizetendő 15 kr. megváltásul elfogadja a nagyváradi gör. kel. iskola igazgatósága által felajánlott évi 7 frtot. Ellenben a nagyváradi orth. izr. tskola vezetősége által felajánlott általános özszeget nem fogadta el, hanem legalább évi 50 frtot kíván, tekintettel az orth. iskola tanulóinak a létszámára.

Dr. B u l y o v s z k y József polgármester értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy Mandel Ferencz rendőrbizost jogerősen vád alá helyezték a ezt a lörvényszék átiratában tudatta a várossal.

A polgármester javaslata alapján a közigazgatási bizottság Mandel Ferencz rendőrbizost állásától felfüggesztette s fizetésének 1/3-adát rendelte kifizetni részére. Felkérték a főispánt, hogy a felfüggesztett rendőr bizost helyettesítse.

S i p o s Orbán kir. tanfelügyelő előterjesztésére a polgári iskolai rajz tanár megválasztásához választási elnökül Mezey Mihályt küldték ki.

Még néhány apróbb adóügyet, felebbezést intéztek el s az ülés véget ért.

Angol milliomosok.

(M. G. Sz.) Egy tekintetet vetni Angolország vagyonának, vagyis inkább legvagyonosabb embereinek fejlődésére, nem tartozik a legérdekesebb dolgok közé annyival inkább, mert ez nem egyszerűen a kíváncsiság kielégítésére szolgál, hanem érdekelheti a közgazdát és politikust egyaránt. Vannak országok, a melyekben a nagy vagyonok jóformán csakis földbirtokokból állanak, eibenben Angliában, habár az arisztokrácia az ő vezető állását vagyonság tekintetében is föntartja, a leggyorsabban szaporodó része a nemzet gazdaságának az, mely iparból és kereskedeleméből áll elő. Az ekként meggazdagult emberek rendszerint ambicionálják magunknak azt, hogy a társadalmi téren és a politikai állásokban is magasabb fokokra jussanak. Eppen azért az az áttekintés, melyet egy angol revue nyomán e perczen tenni szándékozunk, azért érdekes, mert mutatja, hogy a meggazdagodó gyárosok és kereskedők,

beszélék fázom bele; — annál szívesebben beszélek azzal a szép nagy haju szőke leánnyal, azal aki ott sétál; de nem is adnám száz olyanért, mint aza másik kettő!... Látja a nagyobbikat? Milyen hideg, mint a márvány... hej! pedig annak is volt forró pillantása... Én tudom azt! Magának, lelkem, elmondom, maga szótalan ember, másnak nem mondanám, mert, azért, hogy én öregek vagyok, nem vagyok ám pietyka... —

— Hol is kezdjem?... Igen! Bizony szerelmes volt ám Elza is; csak leány ő is... Félig-meddig jegybe is járt Nagy ural. — Szerencsétlen flótás volt az a Nagy is! Hogy, hogy' nem, — elég az hozzá, hogy megbukott valami vizsgán; meg még éppen akkor került elő valami al- vagy felbíró, biz' én nem is tudom, s a' lett a vége, hogy Nagy uralnak kiadták az utat. — Szegény bolond!... Hogy' is tudott úgy szeretni? Boldogult férjem, — Isten nyugtassa, milyen jó ember is volt, — ő vitette haza másnap reggel tőlünk kocsin. — Most bezzeg jó volna Nagy ur, mert a bíró ur azóta jó gazdagon megházasodott, meg Nagy urat is megsegítette az Isten. — Dehát most csak nem alázódhatik meg ő sem, — már engedelmet kérek, — mint egy kutya.

— Az a másik, Ilka, az a szép fekete szemű, az is jegybe van már majdnem, de most az udvarlója más városba tette át magát, pedig úgy marasztalták... Ne adja az Isten, de én félek, hogy az meg ott ragad meg ab-

ban a városban, nem itt. Mert hát, tudja, maga nem érti még, da olyan világot élünk, hogy maholnap léppel fogják a fiatalembert. — Hej! de máskép' is volt régen, — az én időmben... —

Itt aztán elakadt az én nemem s elgondolkodott egy kevéssé a régi jó időkről.

Ekkor jött a kapitány ur, annak a szőke leánnyal az apja. (mint a szomszédnőm megismertette velem) és egyenesen odaakart ülni Elza mellé, de Kissné azonnal más helyet mutatott neki... —

— Mátja, látja! Még azt az idős embert sem engedí leánya mellé ülni; mert hát katona aztán ha meglátják Elza mellett, akkor már elromlik a párti, a mit ő talán álmában lát. — Jaj de bolondos egy asszony! — Mondotta az én asszonyom, és jó ízű nevetésével megremegettette a padot.

A kapitány ur pedig leült a két másik asszony közé s nevetve fordult egyikhez:

— Ah a Jenő megint Marival? Igen?

Igy vigyáznak a leányunkra?

— Hogy évelődik a feleségével, mindig így szokott, — jegyezte meg szomszédnőm. De nézze csak; itt később valami; Kissné elküldi a leányait, de előbb sug nekik valamit; bizonyosan azt, hogy ne merjenek csatlakozni Mariskához és Jenőhöz. És csakugyan; látja, hogy mennek el egy szó nélkül mellettük? De Kissné, hogy' izeg-mozog, hogy' fészkelődik; lesz, lesz itt valami; szinte látom, hogy hegyezi a nyelvét. És csakugyan megszólalt Kissné.

— Már engedjen meg, kapitány ur, én nagyon szerettem Mariskát, de ezt már nem engedném meg, hogy Mariska Jenő urfival sétálgasson. — Veszedelmes dolog az. — Soh'sem jó az ilyen diák ismeretség. — Mariska már nagy leány, Jenőke pedig semmi, — egy jogász, — gyerek.

Mariska szép, ő hamar férjhez mehetne, de Jenő urfi miatt nem is mernek közeledni a komoly udvarlók; vagy, ha férjhez is megy, mi lesz, ha most, megszereti Jenőt? Boldogtalan lesz egész életén keresztül. — Maga okos ember kapitány ur, csodálom, hogy ezt mégis megengedi.

Elhalgatott. — Beszéde különböző hatást keltett.

Szomszédnőm eleinte csak foga között sziszegett, később már Luczifer alattvalóit szólítottatta, végre aztán kiört:

— Na! hát kérem, ez már... ez már nem is tudom, hogy' mondjam, hogy micsoda. — Tegnapelőtt saját füleimmel hallottam, mikor azt mondta a kapitánynénak: »Jenőke az okos fiú, derék férj válhat belőle; csak jól kell vele bántani. — És most meg mit beszél?!

A tulsó padon is kedvezőtlenül fogadták Kissné szavait. — A kapitányné vörös lett a dühtől, azután el-ápadt; látszott, hogy küzd magával, nehogy valami sértőt szalasszon ki száján... A kapitány mosolyogva helyeselte Kissné felfogását, sőt bizonyításul példát is hozott fel az életből.

mely osztálya az, a mely a legnagyobb sikerrel űzi a pénzszerzés művészetét.

Angliában a halálozások alkalmával kivett örökösödési illeték adja meg a kulcsot annak kiszámítására, hogy kinek mennyi vagyona volt. Ez a kulcs meglehetősen megbízható, a mennyiben Angolországban az adó alá történő bevallások sokkal nagyobb lelkiismeretességgel történnek, mint nálunk. Nehogy azonban tévedések történjenek, meg kell jegyeznünk azt, hogy ezen miliomosok között a nagy földbirtokokkal rendelkező lordok csakis annyiban foglalnak helyet, a mennyiben nagy ingó vagyonnal is rendelkeztek. Ennek tulajdonítható azután, hogy azok a legnagyobb földbirtokosok, a kik a lefolyt évtizedben, t. i. 1887-től 1896 multak ki az élok sorából, nálunk alig találunk említést — és még egyet: az angol terminológia szerint miliomosoknak csak azok nevezetnek, a kik legalább 1 millió font sterlinggel, azaz körülbelül 12 millió frt értékű vagyonnal rendelkeznek. Lord Wolverton és Derby gróf mindketten erős miliomosok voltak és az ő ingó vagyonuk értéke legalább 24 millió frtra rug. Lord Wolverton az ő gazdagságát bankházának köszönhetette, Derby gróf pedig annak a szerencsés körülménynek, hogy Liverpool utcaíai folytonosan szaporodván, kiterjedtek arra a területre is, a melyet magának nevezett. Déli Durham ásványai gazdagították meg Cleveland herceget és így jött elő Sutherland herceg vagyona is, a ki egyike volt a leggazdagabb vasati magnásoknak és a pénzt, mit ezen részvényekre fordíthatott, Staffordshire ásványokban való gazdagságának köszönhetette. Lord Hindlip, a híres Alsoph sörfőző családnak feje volt. Leven gróf annyira bankár vért érzett ereiben, hogy unokaöccsétől megtagadott egy vagyont azért, mert a fiatal ember a helyett, hogy a kereskedelmi pályára lépett volna, egyetemi tanulmányokat folytatott.

A baronettek között, a kik az idézett 10 év alatt elhaltak, 2 sörfőzőt, 1 szeszégetőt, 1 kereskedőt, 1 kereskedő fiát, 1 ruhafestőt és vasgyárost találunk. Walker, a serfőző, nem kevesebb mint 3 millió font sterlinget hagyott maga után, a mi a legnagyobb vagyon, a melyet ez iparágból szereztek. Greenall szintén serfőző volt, a második serfőző a listában Sir Charles Booth egy londoni szeszégető, a ki a híres Both-féle gimnek életet adott, szintén szerzett egy milliót, ez iparágból a mi nem csoda, ha tudjuk, hogy ezen italt a világ minden részébe szétküldözte. Az egyik kereskedő Oroszországgal, a másik miliomos Ázsiával folytatott nyereséges kereskedést, egy mérnök volt a nyugati vasutaknál és azután annak igazgatója lett, egy harmadik az ősi örökséget

liverpooli bankházából szaporította föl. Az, amit az angolok isznak és a mit magukon hordanak tehát a ruha, nagyban szerepel a miliomosok megszorodása körül sokkal kevesebb fontossága van ebben a tekintetben annak, a mit esznek. Az élelmiszerek előállítását körül nagyobb a verseny s éppen azért kevesebbnek sikerült ez uton nagy vagyont szerezni magának. E tekintetben csakis Perrin, a ki ama kitűnő és híres mártásokat gyártotta és Belville a Kenn-féle mustár készítő gyár egyik fő részvényese emelkedik ki. A liszt, kenyér, hus, bármily nagy arányban állíttassék is elő, ugy látszik nem ad annyi hasznot, hogy miliomosokat teremthessen, ellenben a szesz italok gyártásánál igen nagy haszonra lehet szert tenni, úgy hogy a miliomosok között nem kevesebb van négyenél, a kik ez uton szereztek vagyonukat. Van ezenkívül 6 más, a kik $\frac{1}{2}$ —1 millió font sterlinget hagytak hátra.

A gyárosok a szövő ipar terén szintén nagy vagyonra tesznek szert, de sokkal nehezebben szerezhetnek címet és előkelő állást, valamint kitüntetésekhez is csak nehezen jutnak. Ryland, egy manchesteri kereskedő, a ki ifjú korában nagyon szerény állást foglalt el, több mint $12\frac{1}{2}$ millió font sterlinget hagyott hátra maga után s dolgai annyira rendben voltak, hogy ezen rengeteg vagyonnak hatósági fölvétele körülbelül 1 hónap alatt történni tudott. Robinson, a híres londoni gyászruha kereskedő szerzett közel egy milliót és kollégája, Marshall a Snellgrove cégtől alig maradt el mögötte. Azonban azon félmilliócsok csapata, a kik a mi ruházatunknak nagyrészt szállítják, Manchesterben és Manchester körül lakik. Közöttük látunk 2 Woodot Sámuel és Dánielt, 2 Leet, Elit és Edwardot.

A jogi pálya csak 2 miliomost mutathat föl a jelzett időben a vegyi ipar színtén kettőt. Ezenkívül van egy, a ki szénnel kereskedett és még néhány, a kik érzékkel való kereskedésből és mint gépgyárosok jutottak el a milliók sorába. Van egy tügyáros, vasgyáros és hajóépítő.

Érdekes azonban, hogy a legnagyobb vagyont rendszerint a pénzzel kereskedők, a bankárok szerzik meg. Stern Hermann bárónak vagyonát $3\frac{1}{2}$ millió fontra becsülték. Calmont vagyona közel járt ehhez és szintén a börzén való üzérkedésből szerezte. Morgan, a new-yorki híres bankháznak londoni képviselője mint kétszeres miliomos halt meg. Közel járt ehhez Hirsch báró, habár itt csakis angolországi vagyonáról van szó.

A vállalkozók között Braesey, a híres hajó-építő családnak egy tagja, Henry szerepel. Ott látjuk továbbá W. H. Smihtet azt a híres ujságügynököt, a ki, mint ilyen, közel 2 millió

font vagyont hagyott hátra, ezzel messze túlhaladván az edinburgi hirneves Nelsont, Pettert Casselt, a kik tul voltak ugyan a félmillión, de nem érték el az egész milliót, természetesen mindig sterlinget értve.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 3. Nagyvárad régészeti és közlekedési bizottságának ülése reggel 8 órákor.
Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.
Szeptember 6. Biharvármegye közíg. bizottságának ülése d. e. 10 órákor.
Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 8 órákor.
Szeptember 10—12. Díjlövés és teke verseny a nagyvárad polgári lövöldében.
Szeptember 15. Biharvármegye őszi közgyűlése.
Szeptember 24. Katonai lóvadás Nagyszalontán.
Szeptember 25—26. Lóversenyek Nagyváradon.
Szeptember 27. Katonai lóvadás Nagyváradon.
Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.
Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Batthyány-requiem.

Kegyeletes, a kath. egylethez méltó módon ülte meg tegnap a kath. kör első elnökének emlékeztét. Arra gondolt legelőször is, ami legfőbb az emberre, hogy segítsen a halhatatlan lélek sorsán és ezért engesztelő szent mise áldozatot mutatott be az elhunyt lelki üdvéért.

A gyászisteni tiszteleten, mely délelőtt 10 órákor kezdődött a várad-olaszi plebánia templomban, ott voltak:

Gerliczy Félixné grófnő, Escheroll-Kruspér Károly, Podmaniczky Emmi baronesse, Sal Ferenc ny. polgármester és neje, Vinkler József cz. püspök, Winterhaller Antal, pápai praelátus, Mihutz Péter gör. kath. plébános, dr. Hoványi Gyula jogtanár, Gyalokay János, Dencs János, Dús László, Géczy Lajos, Grám Sylveszter, Podhraczký Rezső, Kunyhósy János, Böszörményi Géza, Fetser Antal, Hoffmann Henrik, Karger Sándor, Török József, Feiser Károly stb. stb.

A requiemet Palotay László apátkanonok a kör egyházi elnöke tartotta, kinek a kör papi tagjai Dr. Székely István, Dr. Némethy Gyula, Léky Kornél, Pák Emil, Lindenberger János stb. segítettek.

A gyázmise alatt a megerősített székes székesegyházi enek és zenekar Belezmay Antal karmester vezetése alatt Geppert requiemét és Dirr Liberáját adta elő meglepően és praecis előadásban. Különösen hatásos volt a Dies irae és a Libera.

A ravatal igazán izlésesen volt felállítva. A pompás érczkoporsó felett hatalmas menyegző állott, körülötte hatalmas candelaberek. Dicséretére válik a »Concordia« intézetnek.

A ravatal előtt térdeplőn grófi korona volt elhelyezve.

A pompás délszaki növények csoportja Jelének Ferencz műkertész izlését dicséri.

* A Szent-József intézet új rektora. A Néhai Petrovics Ferencz halálával a Szent-József intézet rektorát vesztette el. Most a bibornok-püspök Zajnay János prépost kanonokot nevezte ki. Zajnay János hosszú időn keresztül viselte az egyházmegyei tanfelügyelő-néhez tisztségét s szép emlékü működés után adta át ez állását utódjának. Zajnay Jánosban az intézet egy finom modern s a tanítás-nevelés ügyhöz kitűnő szakértelemmel bíró igazgatót kap.

Erre már megszólalt a harmadik nő; ránczos arczán gúnyos mosoly jelent meg, még néhány barátját vonva a többi mellé s oda fordulva Kissnéhez metsző, gúnyos hangnyomattal mondotta:

— Már megengedjen nagyséd, de az nagyon különös, felfordult világ lenne, ha a fiatal leánynak legelőbb azt kellene kérdeznie a fiatalembertől: Micsoda maga? Elvesz és el tud engem venni?

Kosztadóném teljesen meg volt vele elégedve: — »Eszem azt a jószágos szívet de jól oda mondott neki« — ismételtette, mikor haza-felé mentünk, mert már sürgetett, hogy menjünk, mert azóta talán el is hűtötte az új szakácsné a vacsorát.

En elöttem útközben Kissné lebegett két lányával, fülemben csengtek szavai, és sajnáltam a két leányt, kiknek nincs tavaszuk, hogy szívük éltető melegében kipattanhatna a legszebb bimbó, melynek zárt kelyhében a szerelem pihen, nincs, mert e bimbó fakadását mostohán elnyomja a hideg, számító anyai kéz.

Hét évvel ezelőtt történt. — Azóta már én is védelmezem a hirhedt úzsorásokat s más rója ügygyel-bajjal a védőirat betűit s esténkor én is vitatkozom a sétányon. — A mlntkor azonban torkomon akadt a szó, elvesztetem minden ékesszólásomat, oly érdekes jelenetnek voltam tanuja.

Kissék ott ültek egy padon. Kissné a régi,

egy cseppet sem változott. — Mellette két lánya. Elza nem szépség már; — elhízott, arca kerek, a szép vonások elsimultak, csak kettő maradt meg ajkai mellett, hideg, cinikus kifejezést adva ajkai arczának, s ezt fokozta szemének kifejezése; az a régi, nem változott, s talán most is megborzongatna, ha olyan fiatal jogász-gyerek volnék, mint hét évvel ezelőtt. Ilka még jobban összeesett, vállalai előrehajlának, arca szinte áttetsző: csak két fekete nagy szeme a régi: fényes, tüzes.

És nem messze tőlük közeledett egy fiatal pár, arczukról boldogság sugárzott; most is ép ugy enyelegetek, mint hét évvel ezelőtt, vígan boldogan. — Ők voltak: — Mariska és Jenő. — S mikor Kissék elé értek, szívélyesen üdvözölték őket; és Kissék hideg, kimért bölintés után elfordították fejüket, csak Ilka meresztette utánuk tüzes fekete szemét, mig nem ők eltűntek az ut kanyarulatánál, s a tüzes fekete szemekre egy-egy könnyesepp vont homályos, nehéz fátyolt.

En néztem tovább a három nőt és elmerengve gondolkodtam azon, hogy melyik boldogtalanabb a három közül. Vajjon a tüzes, nagy feketeszemű leány, kinek szíve van csak, melynek sóvárgása sorvasztja, megöli, vagy talán a szőke elfásult kedély, kinek szíve csak volt s most eszével arra törekszik, hogy többé ne is legyen? Vagy pedig az anya, ki egyik leányának szívét, másiknak eszét vette el talán, hogy neki semmi sem maradjon?

* **Felhívás az autonómiai bizottság tagjaihoz.** A nagyváradi olasz plébániai ötös bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy az autonómiai congresszusra küldendő képviselő választási ügyben f. hó 3-án d. u. 6 órakor tartandó tanácskozási ülésre a kath. kör elnöki helyiségben megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad olasz 1897 szept. 2-án.

Dencs János,
bizottsági elnök.

* **A közkórház beteg forgalma.** Dr. Bartha Ferencz a Biharmegyei közkórháznak, Dr. Fráter Imre távollétében helyettes főorvosa tegnap betérjésként a kórházba augusztus havi betegforgalmáról szóló kimutatást. E szerint felvételre a kórházba múlt hónapban 153 férfi és 155 nő beteg, kiknek száma az előző hónapokról visszamaradtakkal együtt 583-ra emelkedett. Ezek közül meggyógyult 109 férfi, 95 nő, javulva elment 41 férfi, 34 nő, visszamaradt szeptember havára 259 beteg. Az ápolási napok száma 7767 volt. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy Nagyváradon a múlt hónapban 71 férfi és 50 női gyermek született, elhalt pedig 42 férfi és 35 nő, így tehát a szaporodás 71 a mi bizonyára igen kedvező eredmény.

* **Disz vacsora a polgármester tiszteletére.** Említettük, hogy a Réti Népkör, mely rövid fennállása alatt már is szép jelét adta életképességének, — társasvacsorát rendez dr. Bulyovszky József polgármester tiszteletére. Az elnökség, mint értesülünk, megváltoztatta az eredeti tervet s nem a kör helyiségében lesz az ünnepély, hanem a Zöldfában. Már eddig nyolczvannál több jelentkeztek a részvételre. A társasvacsora szeptember hó 18-án, szombaton este lesz.

* **Renoválják a megyeházat.** Biharmegye hatalmas székházát alapos renoválás alá vették. Az ültet-kopott falakat leverték s új malterrel vonták be s az egész épületet befestették. A Széchenyi-tér felé eső fronton nem-sokára hozzákezdének a csinos óratorony építéséhez is, mely impozánsabb külsőt fog nyújtani az egész épületnek. Az óratorony mintegy 5 méter magas lesz. A torony teteje alatt lesz az óralap, azután egy hegyben végződő magasablak s alul egy kiskerek ablak.

* **Az autonómiai bizottság részvétirata.** Az autonómiai központi bizottság, mint lapunk más helyén említettük tegnap részvétiratot intézett néhai *Batthyányi* József gróf jelenleg Német-Ujváron időző özvegyéhez. A részvétirata a következőképen hangzik:

Méltóságos Grófnő!

Igen tisztelt asszonyunk!

Mélyen lesújtott bennünket a gyászír azon nagy veszteség fölött, mely Méltóságod felejthetetlen drága férjétől sz. Egyházunknak buzgó híve és bátor védelmezőjétől, kedves hazánk fáradhatatlan, munkás és tevékeny fiától, katolikus körünknek érdeműs első elnökétől és végre választókerületünknek ügybuzgó és lelkes képviselőjétől megfosztottunk jelezte — mélt. gróf Batthyány József váratlan és korai elhunytával, mert pár nap múlva szerencsések letünk volna a nagyváradi lat. szer. püspöki megye I. választó kerületének megbízó levelét 3087 megüsztelő szavazattal, illetve 2447 győzelmi szótöbbséggel megválasztott képviselőnek kézbesíteni, hogy az egyház és a haza általános ismert hő és buzgó érzülete, fenkölt szelleme, és rendíthetetlen igazságszereteténél fogva működött volna Isten dicsőségére, elnyomott egyházunk felvirágoztatására és szabadságunk visszaszerzésére és kedves hazánk, mely fölött súlyos vésszel fenyegető nehéz felhők tornyosultak, megmentésére, boldogítására. Azonban a mindent legbőlecsben elrendező Isteni, gondviselésnek másként tetszett intézni, mélyen tisztelt képviselőjötöknek a kedves szereteteinek és tisztelői sokaságának köréből váratlanul elragadván.

És ha az isteni végtelen bölcsességnek, gyöngye elmenk előtt elfedett végzésében, keresztényi alázattal megnyugosunk is, de keserv és fájdalmas sóhajtásain-

kat elnyomni, elnémitani képesek nem vagyunk, miknek, midőn a résztvevők sokasága mellett mi is Méltóságod előtt kifejezést adni bátorkodunk, az áhítat hangján kérjük a Mindenhatót, hogy az elköltözött fáradalmas küzdelmei után jutalmazza az igazak számára fentartott dicsőség koronájával. Méltóságodnak pedig pótolhatatlan vesztesége felett lelki fájdalommal adjon a hatalmas egészen megnyugvást, a legjobb atyának mindent javunkra intéző akaratában. — Enyhet és némi vigasztalást a közrészvétben, mely a boldogult Gróf sirjánál az Egyház, haza és az emberiség vesztesége fölött kesereg.

Legmélyebb tiszteletet öröklünk Nagyvárad-Olasziban, a központi bizottságnak a szavazatok összeszámlálását végző 1897 aug. 30-án tartott üléséből.

Dencs János,

központi bizottsági elnök.

* **A diákszövetség feloszlata.** Az egyetemi polgárok érthető izgatottsággal tárgyalják a közoktatásügyi miniszter leiratát. A nagy közönség nem tudja megérteni, hogy a kvóta tüntetés miatt miért sujtják újra ilyen kinosan a magyar ifjúságot. Az egyetemen már általánosan beszéltek, hogy a miniszter rendelete dacára is tartanak az idén diákkongresszust. Ezt ugyan a betiltott diákszövetség nem hívhatja össze, de a hazai ifjósoktól nem vonhatják meg a jogot, hogy egyesületeik évenként közös tanácskozáson beszéljék meg teendőiket. A diákszövetség feloszlata tárgyában egyébiránt az *Egyetemi kör* tisztujításának végeztével tiltakozó ifjúsági közgyűlést tartanak, a melyre meghívják a szövetség vidéki osztályainak elnökeit is.

* **Elhunyt alispán.** Szikszay Lajos Szilágyvármegye érdemekben gazdag alispánja, kedden, rövid szenvedés után elhunyt. Tegnap temették el Zilahon, a családi sírboltba, általános részvét által kísérve. A temetésen, a megye színe-java részt vett.

* **Kitüntetés.** Fekete Zsigmond földmívelésügyi miniszteri osztálytanácsosnak, a Felső-Duna szabályozási munkálatainak végrehajtása körül kifejtett buzgó és sikeres működése elismerésül a III. oszt. vaskoronarendet adományozta király ő Felsége. — Fekete Zsigmond nagyváradi családból származik s testvér-öccse Solyom-Fekete Ferencz dévai törvényszéki elnöknek.

* **Nagyváradiak Stockholmban.** A moszkvai orvosi congresszra Nagyváradról elutazott tagok, mint egy tegnap érkezett sürgöny jelzi — szeptember 1-én Stockholmba érkeztek, hol a kiállítás megtekintésére 4 napot fordítanak, azután megindulnak haza felé, utközben azonban még több nagyobb német városban kiszálnak, úgy hogy Nagyváradra csak e hó kézepe táján érkeznek vissza, hogy hosszú utjuk fáradalmait kipihenjék.

* **A honvéd huszárok laktanyája.** A Gyuláról nagyváradra áthelyezni szándékolt honvéd huszárok férőhelyének a kérdése sok gondot okoz a városnak. Az eredetileg e célra tervezett régi huszárlaktanya nem alkalmas a honvéd a honvéd huszárok részére s így a város egy tervet készített, a mely szerint teljesen új laktanyát építtetne a város a most épülő tűzér-laktanya mellett. Ennek az építési költsége azonban 300 ezer frtra rugna, s ezen összeggel éppen nincsen arányban a katonai kincstár által kiszámított évi bérösszeg. Ez indította a várost arra, hogy a terveket felküldték a honvédmiszterhez s kérték egyuttal, hogy vagy az épületeket istállókat vagy szóval az egész laktanyát lehetőleg redukálja: vagy pedig fizesse a katonai kincstár a beépített összeg 6°/₁₀₀-át. □ A minisztertől már megérkezett a válasz a mely bizony nem a legkedvezőbb kilátást nyújtja. A terveket jóváhagyja, de az épületek redukálásába nem mehet bele. Az ellen nincsen kifogása, hogy olcsóság szempontjából a drágább pavillon rendszer helyett

tömeren egy épületbe építsen a város. A 300 ezer frt építési összeget tulajdánosnak mondja a miniszter; különben ha a város évenként bizonyos összeget ráfizetne is, ez — mint a miniszter mondja — sokszorosan és más tekintetben megtérül. Mivel az építés igen sürgős, a miniszter nem állhat el attól, hogy a laktanya 1897. október havára készen legyenek. Hanem megengedi, hogy újabb tárgyaláson a vegyes bizottság állapítsa meg a terveket s az árlejtést azonnal kiirhatják és a munkálatot kiadják. Csak azután küldjék fel hozzá utólagos jóváhagyás végett.

* **Nagyvárad Vörösmarthy szobrára.** Budapest az ország szívében a kath. kör kezdeményezésére szobrot emelnek a kiváló költő, a magyar klasszikus költészet kimagasló nagy alakjának: Vörösmarthy Mihálynak. A szobor-bizottság a hazafias cél keresztülvitelének biztosítására, az összes törvényhatóságokat megkereste, adakozás végett. Nagyvárad város főszámvéveje 200 koronát javasol a szoborra, amit a közgyűlés is bizonyára a legnagyobb készséggel fog megszavazni. Csak éppen Biharvármegye törvényhatóságának nem volt egy fillérje sem a nagy magyar költő emlékére.

* **Az anya.** Egy elzúllott kinézésű iparos legény állott a rendőrség előtt, azonban ereje már fogyni kezd s arczáról is leri az iszákosság. A tulajdon édes anya jelentette fel, mert véresre verte. A rendőrbiztos szembesítette az anyjával, aztán leküldte a kóterbe. Alig vitte le a napos rendőr, az anyja letérdelt s panaszt visszavonta s aztán sirva kérte a fia szabadon bocsájtását. A megható jelenet után a jófirmát haza bocsájtották, pedig csakugyan megérdemelte volna a börtönt.

* **A nagyváradi bakák Alesuthon.** Alesuthról írja tudósítónk, hogy a nagyváradi 4 sz. honvéd gyalogezred tegnapelőtt érkezett meg s a József főherceg parkja mellett felállított sátor-táborban vett tanyát. A bakák felvonulását József főherceg végignézte lóháton, a főhercegi család pedig kocsi-val vonult ki a gyakorlatok megsejmlésére. Az egész ezred tegnap apró csatározásokat folytatott s azután tovább indult Etyek község felé, hová talán ma érkeznek meg. A tulajdonképeni király-gyakorlatok csak most fognak kezdődni Kisbér, Felső-Galla, Tatatóváros és Duna Almás között. A manővereken 40 tábornok és 80 törzstiszt vesz részt. A gyakorlatok legfőbb pontjain az udvar költéségére acetylén lámpákat állítottak fel. A mi bakáink szeptember 18-án jönnek haza.

* **Temesvárott még lesz huzás.** A kis lotto gyűjtőinek, kiket az osztálysorsjáték ugysis tetelesen megrövidített, nagy kárt okozott az a téves közlemény, mely szerint Temesvárott már nem lenne több huzás. Ez nem való, mert ott épen két huzás lesz még. A kis lotto huzásai ugyanis még szeptember 29-ig tartanak és pedig a következő sorozatban: szeptember 4-én Bécs, Temesvár, 7-én Brünn, 11-én Budapest, Trieszt, 15-én Prága, Nagyszében, 18-án Bécs, Temesvár, 22-én Brünn, 25-én Budapest, Trieszt, 29-én Prága, Nagyszében az utolsó huzás.

* **Hordóhitelesítő hivatal Székelyhidon.** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a Székelyhidon megszüntetett hordóhitelesítő hivatalt újra felállíthassák s e célból az előbbi hivatal 2 hidmérlegét és koromégető bélyegzőjét használják, ha azok még jó karban vannak. A miniszter még azt is kiköti, hogy a hitelesítő hivatal az időjárás, hó, eső ellen védett helyiségében legyen, hol azonfelül a szükséges víz mindig kellő mennyiségben kéznél legyen s hogy a hivatalt csakis vizsgázott egyén vezetheti. Az új hitelesítő hivatal korona száma 291. Az előbbi hivatal tudvalevőleg azért szűnt meg, mivel a phylloxera az érmelléki szőlőket el-

pusztítván, a hordókra nem igen volt szükség, most azonban a hegyek nagy része már rekonstruálva van, úgy hogy az idén már újra meg lehetős nagy szüretre van kilátás. Ezért folyamodtak a székelyhidiak a hivatal újra felállítására iránt.

* **Hány zsidó van a világon.** A párisi „Archives judaïques” írja: Van az egész világon hatmillió háromszázezer zsidó; ebből Európában él 5 millió négyszázezer, Ázsiában 30 ezer. Afrikában 35 ezer és Amerikában 250 ezer, Ausztriában a zsidók száma száma jelentéktelen. Zsidóban leggazdagabb Oroszország. Itt él kétféle ötszázötvenkétezer. Utánna rögtön következik Osztrák-Magyar-monarchia egymillió hatszáznegyvennégyezer zsidóval. Ebből Galicziára esik 688 ezer, Magyarországra 800 ezer, Németországban 562 ezer, Romániában 263 ezer, Törökországban 105 ezer, Hollandiában 82 ezer, Franciaországban 53 ezer, Olaszországban 40 ezer zsidó lakik. *Fek szerint Budapestben egymagában háromszor annyi zsidó van mint egész Franciaországban.*

* **Svindler vigécz.** Egy Kóber Adolf nevű német vigécz járkált nemrégiben Nagyváradon s bizonyos „Patriolischer Hauschatz unser Vaterland in Waffen” című német könyvre gyűjtött előfizetőket, alig távozott el azonban városunkból, a berlini rendőrség arról értesítette a várost, hogy ez a jómadár egy svindler, kinek nincs joga az előfizetés gyűjtésére. Szerencsére nálunk nem sok ember akadt, aki behagyta magát csapatni a vigécz urtól, ki azóta különben már árkon-bokron tul van.

* **Elveszett.** Tegnap délelőtt a főteczán elveszett egy értékes felöltő. Megtalálójára kértik a talált tárgyat átadni a rendőrségnek.

* **Kellemes időtöltés.** A folytonos szárazság már-már kiállhatatlan; az óriási por ellep minden. Különösen ilyenkor megbecsülhetetlen a pormentes tiszta levegő ezt leginkább megtaláljuk, kellemes szórakozás mellett Kárgér Sándor pompás árnyas nyári mulatóhelyiségében. Különösen pénteken s így ma is pompás tisztai halakból készült étkek, kitűnő italok s jó zene van.

* **Uj orgona.** Az esztergomi egyházmegyébe tartozó Szőlgyén község róm. kath. plébánia ajtemplom számára Ország Sándor és a fia budapesti műorgona készítő cégénél megrendelt II manuális 22 szóló és 6 mellékvaltozatu teljesen új orgona elkészülvén, azt az egyház előjárósága a napokban vette át és teljes elismerését fejezte ki a készítő cégnek. Az orgona magában véve valóságos remek mű a templom stíljének megfelelően építve, hangja rendkívül kellemes tiszta s minden változatnál megkapó precizitással zárja el az előbbi hangokat a mi főleg bizonyítéka annak, hogy az orgona szerkezete (kúprendszer) kitűnő. Ezen orgona készítése végett több kül és belföldi cég is pályázott, de a legjobb és legolcsóbb ajánlatot a fenti cég nyújtotta be, miért is az bizatott meg a mű készítésével, mely a várakozásnak teljesen meg is felel.

* Egy felsőbb kereskedelmi iskolai tanuló a közelgő tanévre korrepetitornak ajánlkozik elemi vagy polgári iskolai tanulók mellé szerény feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kirándulás a József főherceg barlanghoz.

Azt hiszem, mindenki előtt ismeretes, hogy az u. n. József főherceg barlang egyike Bihar-megye legrészletesebb látványainak, mely Rézbányától nyugatra fekszik mintegy 3 óra járásnyira.

A tavasz óta egész a legutóbbi időkig tartó esőzések az odaváló juihatást teljesen lehetetlenné tették. Most tehát, amidőn e tájon is már hetek óta, — ami e bércezes hegyes vidéken rendkívüli tűnemény — szárazság uralkodik, egy nagy társaság — Vaskoh és Rézbánya vidékéről — kereste fel Bihar-megyének e gyöngyét.

E kirándulásban részt vett a Vaskoh és környékbeli intelligencia Györy Géza püspökségi uradalmi főerdész szives kalauzolása mellett. Kora reggel a segyestelyi határba volt a

találkozás. a meedig kocsikkal lehet eljutni úgy Rézbánya. mint Vaskóhról. Onnan azonban már csak gyalog lehet az utat folytatni egy vadregényes völgybe, melyben egy patak fut alá a magas hegyekről. Utunk jó két órahosszáig tartot a völgyön át a benne végig futó patakon mintegy 60-szor átmenve, amint az ut jobbnak kinálkozik, hol a patak jobb, hol a patak bal partján haladva egész a barlangig. Nagyban megkönnyítette azonban ezen patakon való folytonos átkelésünket Györy Géza földbirtokos urnak ama nagyrebecsült figyelve, hogy előttünk az e czélra kirendelt emberek valahányszor a patakon kellett átkelnünk, utunkba a patakon át mindenütt deszka pallókat fektettek s miután átkeltünk, azt ismét felszedték s így szárazlábbal jutottunk el egészen a barlangig, míg ellenkezőleg a nagy szárazság dacára is vízben kellett volna a patakon áthaladnunk vagy 60 szor.

Végre megérkeztünk várva várt czélunkhoz, a barlanghoz, amely jó magasan fekszik a hegy oldalában. Ott a barlang szájánál kis pihenő után jól felöltözve és mindenki gyertyával vagy fáklyával ellátva bementünk a hegy teregébe. Teljes két órán át haladtunk ámulva és csodálva a természet e remekét, melylyel csak az agteleki csepkő barlang versenyezhet hazánkban.

Maga a barlang álf 16 nagyobb-szerű tereméből és számos kisebbből. A nagyobb teremek mind el vannak látva jelző táblákkal, melyek elnevezésüket megénk előkelő állású férfiak neveiktől vették. Így van Schlauch, Pável, Beöthy, Sipos, Nagy Sándor stb. terem. Valóban a természet csodája e nagyszerű barlang, mely kell, hogy hámulatba ejtsen mindenkit. Különösen eiragadó látványt nyújtanak a termek, amidőn egyes részeit görög tüzzel világítják meg. Ilyen világítás mellett mutatta be amivezetőnk is a barlang csodáit valót. Nincs az a mesteri kéz, amely ehhez fogható előállítani képes volna. Valóban nagy a teremő Isten hatalma, ki ilyeneket is hoz létre a gyenge ember gyönyörködtesésére. Szobuél szebb csepkővek, minden féle alakban — nagyságban s valóban művészies csoportokban díszitek e termeket. Igen szép kis tavak is láthatók, kristály tiszta s jó ízű vízzel és gyönyörű szabályos csepkő képződésű kerítéssel körülvéve. Szóval minden teremben más és más látni való táru a szemlélő elő s minden egyes csepkő csoportozatnak meg van a maga sajátos alakja s neve. Így van trónus, orgona, sas, virágos kád, kereszt kut, szószék stb. stb.

Van a barlangnak még egy sajátos terme, ez a denevérek tanyája, a barlangnak egyik kupula szerű részében u. i. rengeteg sok denevér tenyészik. Alatta nagy halmaz guanóval.

Mindenütt száraz lábballehethaladni a barlangban és sehehol bujkálni nem kell, mert az u. n. bujatóknál alá van ásva, hogy ott is kényelmesen lehessen menni. A levegő kissé hűvös, de elég kellemes. Alig tudunk megválni a természet e szép remekétől, hol a csepkő-képződés most is legszebb folyamatban van. Csak az a sajnálatra méltó, hogy egyes barbár kerek nem kímélnék ott semmit. Össze-vissza zuznak ott mindent. És azért nagyobb gondot és felügyelet kellene gyakorolni és mindennek előtt ismét jó szilárd kapuval ellátni a barlang bejáratát, mert a régi már elpusztult. Amit ez alkalommal Rednik Gábor vaskóhi főszolgabíró ki e kirándulásban szintén részt vett, kilátásba is helyezett. Csak rajta! Lelkesedjünk és tegyünk a természet remekének megmentéséért ami tőlünk telik. Hisz igazán megérdemli a barlang az ő csodaszép látványával az illetőktől azt a kis gondozást és csekélyke áldozatot, amit bőven kárpótol az őt felkeresőknek.

Rézbányai.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **Vasárnapi Lapok** legutóbbi száma ismét gazdag tartalommal jelent meg s arról tesz bizonyosságot, hogy e képes közlöny, melyet Prém József szerkeszt s a „Könyves Kálmán” irod. részv. társ. ad ki a legelőkelőbb külföldi illusztrált hetilapokkal is kiállja a versenyt. Beniczkiné-Bajza Lenke érdekesítő re-

génye: „Köny és mosoly” folyvást nagy tet-szést arat, Gaál József elbeszélést irt „Romantika” czimmel. Pap Zoltán verset, Fekete Alice cikket: „Milyen legyen egy nő kézikönyvtára”, igen figyelemre méltó nézeteket fejteget, van cikkek „Színházaink” czimmel, továbbá Dombay Hugótól jeles elbeszélés „Asszony nélkül” czim alatt, szép illusztrációkkal, a közelebb elhunyt Horváth Gyuláról és Poór Imre dr.-ról, egy-egy jellemző életrajz olvasható e számban, valamint Hetiszemle Lazzaronnától és „Lóverseny” czimmel szakszerű ismertetés Neuman Alfrédétől. Kitűnő veteránzeneköltőnkől, id. Ábrányi Kornéltól két „Juhász dalt” is nyujt e füzet. Az illusztrációk hosszu sorában vannak: lóverseny képek. Dervis, Arnd W. Leótl. — Bosnyák paraszt. — Tánczosnő. Tolnay Ákostól. — Horváth Gyula és Poór Imre dr. azzképe és Alakok Krajnából. A lap előfizetési ára fél évre 4 frt, egyes szám ára 20 kr. — Az előfizetés „Könyves Kálmán” irodalmi részvénytársasághoz, Budapest, VIII. Kerepesi-ut 17. sz. alá küldendő

SPORT.

* **Szabad díj lövészet a Rhédey-kertben.** Folyó hó napjain fogják az idén megtartani a Rhédey-kerti lövöldében a minden évben szokásos szabad díjlövészetet és tekeversenyt. A díjlövészet megnyertesének Des Escherolles Kruspér Sándor főlövész-mester egy gyönyörű masszir ezüstből készült és felirással ellátott díszserleget ajánlott fel, mely fekete ébenfa talpazaton nyugszik. A mintegy 40 cm. magas renaissance stílyú serleg tégnap óta a Lőbl testvérek Szent-László téri ékszerüzletének kirakalában látható.

SZÍNHÁZ.

Balla Kálmán jutalomjátéka.

— Fokról-fokra. —

Az idej jutalomjátékokat az jellemezte, hogy a jutalmazandók csaknem kivétel nélkül olyan szerepekben léptek fel, melyek vagy hóllokegyenest ellenkeztek saját szerepkörükkel, vagy pedig olyan unalmas darabok voltak, melyek nem képesek a közönséget szórakoztatni. Balla Kálmán, ez a valódi művészi tehetséggel megáldott fiatal színész is e hibába esett, mikor azt a darabot választotta jutalomjátékának, mely azt tünteti fel remek módon a szemlélő előtt, hogy a szerző atyát mint lepte el „fokról-fokra” a paralysis progressiva. — Nincs ebben a darabban 2 kr. ára szellem sem, olyan lapos német ötletek vannak benne, melyet csak egy 15 pohár sört megivott „Stammgast” képes élvezni, de nem egy intelligens színházi publikum.

Mindazáltal telt ház volt, mert a közönség szereti Ballát s zsufolásig megtelt sorok tapsoltak egész estén az alig pár szóból álló szerepét elmondó jutalmazottnak, kit két koszorúval is meglettek tisztelői.

Az egész darabba egy kis élénkséget csak a 3. felvonásbeli hangverseny öntött melyben Ballának nagyon hangulatos népdalait énekelte el egy kissé excentrikus magyar toilette-ben a hatalmas hangu Pintér. Ime mutatónak egy darab, melynek fájdalmas-bus zenéjét és szövegét is Balla irta:

Ha rád nézek . . .

Ha rád nézek kis angyalom,
Ugy el fog a nagy fájdalom,
Más visz el az esküvére!
Légy hát boldog mindörökre.
Rám se gondolj csak boldog légy
Örökre.
Oda van a boldogságom
Más tépte le a virágom
Hervadjon hát minden virág
Düljön össze ez a világ
Ha te másé tudál lenni.
Galambom.

A darrabban Csiky Irén a „Magyar színház tagja is fellépett vendég gyanánt. A k. a. kellemes csengő hanggal bir, nagyon szép

koloraturával, megjelenése előkelő: szép szin-padi alak. — A közönség meg is ujrátartta vervel előadott dalát.

Kövessi nagy hatást ért el két soros kupléival, melyek a »Kakas Márton« féle viccek szellemében voltak tartva.

Rontay sikkal játszott, kár, hogy nem bír lesszokni az affektálásról.

A mai előadás. Egy rég nem adott történelmi tárgyú darab, Dobó Katicza kerül ma színre, mely tekintve az iskolai év kezdetét, valóban jó választás. A czimszerepet Ámon Margit fogja játszani s közben elénekel egy 1300-ból való hatásos magyar éneket. A mai előadás megérdemelné a telt házat.

Heti műsor.

Csütörtök: Fokról-Fokra, (Balla Kálmán jutalomjátéka.)

Péntek: Dobó Katicza.

Szombat: A váradi varróleányok. (Kövessi Albert jutalom játéka)

Vosárnap: Rocambole, a párisi csavargó.

Igazságszolgáltatás.

A Belényes vidéki rablás.

—Végtárgyalás. —

A hirhedt Belényes vidéki rablással már harmad izben foglalkozott tegnap a nagyváradi törvényszék.

A tárgyaláson Milye Gyula elnökölt s az előbbi tárgyalásokra beidézett tanukat hallgatták ki ez alkalommal is.

A tény állását már mindenki ismeri, annyit foglalkozott vele a törvényszék. Ugyanis Szász Mitru (Cser-cser) három társával meg-rabolt egy fiatal embert, de a csendőrség ki-nyomozta a tetteseket.

Az első tárgyalás alkalmával a kir. kuria új vizsgálatot rendelt el ez ügyben, azonban a második ítéletet a kir. tábla oldta fel s így tegnap már ez ügyben a harmadik végtárgya-lást tartották meg.

A kihallgatott tanuk igen csekély eltéréssel ugyanazokat vallották, miket az előző tár-gyalások alkalmával.

A vádlottak azonban tagadnak mindent, daczára, hogy a tanuk vallomásai alapján tel-jesen be van igazolva, hogy a vádlottak követ-ték el a rablást.

A bizonyító eljárást a tegnapi nap folya-mán teljesen befejezték s ma már az ítélet ki-hirdetésére kerül a sor, mely remélhetőleg ne-gyedyszer már nem lesz feloldva.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 13.

Itt nem messze jobbról egy zöld rét és egy darab műveletlen szántó föld mögött volt a madárforgó hely, a hova Ariberti naponkint eljárt keresztapja költségén madrat fogni.

Tudta ezt Elza grófnő, és éppen ezért tért jobbfelé ezen utra. Mindkét kezével felfogta egy kissé ruháját és ezután a rét nedves fü-vére lépett fényes cipőjével. A madarász kunyhója fenyőágakkal és kuszó növényekkel egészen be volt növe, hogy a cselvetésnek eme helye rejtve legyen. Köröskörül a legkülönfélébb fák ágai között függtek a madárhálók. A mandulafák gyalai egybefonodtak a fügefaké-ival. A szegény madárkákra itt valóban a kísértések egész tárhára várakozott. De a meg-kísértések után a lombozaton mely a fészekre

emlékeztet a barátságos fagallyakon, melyek első repülési kísérleteiket juttatták eszükbe, a lombokon melyek a szél zizegése közben első szerelmi dalaikat kísérték, félelem és halál les-selkedik rájuk.

Elza grófnő alig néhány lépés távolság-nyira jött a kunyhóhoz és örömmel szemlélte a sűrű éltető levegőt sugárzó lombokat.

«Eriprandó gróf!» — kiáltott miután egy kissé csodálkozva megállott, — Eriprandó gróf! szabad közelebb jönni?

Válasz helyet a kunyhó ajtajában egy paraszti jelent meg, ki a grófnak segédkezett. Ez szó nélkül inteti ueki kezével, hogy ne mozduljon helyéről, azután félig az ajtóban félig azon kívül maradva leguggolt és feszülten figyelte két vörös begyre melyek ágról ágra szögdécselve közeledtek, míg egyszerre csak a hálóba repültek és a hálóba estek, és vad szárnycsapásaikkal hasztalan küzdöttek a meg-szabadulásért.

Örömkialtással futott elő a madarász, átgáz-olva a buja virágágyakon midőn a grófnő arra kérte Praudino-t ki a madarászt pár ha-talmas ugrással utolérte hogy hadd lássa ő a madárkákat élvd a hálóban.

«Giaccono! hadd el,» kiáltá a gróf a madarásznak a ki csak kedvetlenül engedelm-skedett.

Elza és Ariberti csakhamar odaértek a félenk áldozatokhoz.

«Óhh mily elragadó, mily kedvesek a szegények.» mondá a grófnő mindenféle hizel-gő nevekkel halmozva el a madárkákat, mi által gyermekesnek akarta magát feltüntetni.

«Tartsam meg őket élve önnek grófnő?»

«Oh nem hiszen úgy sem élne nek sok!»

Alighogy meghallotta ezen szavakat Giac-conno, nem habozott tovább, hanem hatalmas ujjáival kicsavarta a madarak nyakát. Még egy párszor csapkodtak szárnyaikkal s aztán hullák voltak.

Elza hangosan felsikoltott szemei könnyek-vel teltek meg.

«Miért tetted ezt gazember?»

És a gróf Giacconnak dühében olyan hatalmas pofont adott, hogy kalapja messzire elgurult.

«Istenem! Szegények! Mily iszonyu hatás-sal volt reám!»

Mialatt a grófnő így szólott, behunyta sze-meit és dobogó szívére szoritotta két kezét. Mindketten csendben és szomorúan állottak ott. A paraszt neheztelve vakarta fejét és elszaladt kalapjáért, ezután pedig egy-két fogással ismét rendbe hozta a hálót.

«Nem mennék inkább egy kissé a kunyhó árnyékába?» — kérdé Prandino a grófnőt reszkető hangon és dobogó szívvél.

«Menjünk!»

Elza ismét összefogta ruháit és elindult a a megjelölt irányban, még mindig komolyan és hallgatagon a mi azonban nem akadályozta őt abban hogy könyvedén és élénken ugorja át az ut kátyút.

Az ifju várt valamit Navaredo grófnőtől: egy levelet egy könyvet benne virággal, vagy egy meghívást reggelire.

A grófnő nem szokott vendégeket hívni asztalához ehelyett azonban egyvehány bizal-mas reggelit adott (mindig kettősben önmagát is beleszámítva) a melyet Begya készített, s melyeknél a parasztnak is segédkeznie kellett, ki egy személyben kertész is volt, s kötelessé-gei közé tartozott, az asztalalt virágokkal és örökzöld borostyánnal feldészíteni.

Tehát Praudino várt valamit mindazon-által a grófnő látogatása ezen helyen és idő-ben legmerészebb reményeit is tulszárnyalta.

Ifjuságának mindazon légvárai megvalósul-tak most, melyeket ő ama tíz órai misék alatt magának épített.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király a hadgyakorlaton.

Budapest, szept. 2. (Saj. tud. táv.) Bistritzből írják: Ó Felsége reggel 7 órakor szükebb kíséretével, amelyben ott volt a

német és az olasz katonai attasé is, a hadgyakorlatok szinterére ment. Ó Felsége az Aujesd-től északra levő dombon fog-lalt állást. Az idő pompás. Bistritz váro-sát tegnap este fényesen kivilágították. Körülbelül 1500 fáklya és lámpion vivő jelent meg este 8 órakor a tűzoltó zenekar hangjai mellett a parkban, amely tündéri látványt nyújtott. Ó Felsége megjelenése-kor az egész tömeg lelkes »Salva« kiáltá-sokba tört ki. Ma reggel 7 órakor Ó Fel-sége kocsin Ober-Aujesdig ment, ahol lóra ült. A gyakorlatok befejezése szombatra van kilátásba véve.

Bánffy Bécsben.

Bécs, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Bánffy Dezső báró miniszterelnök nejevel ma reggel Münchenből ideérkezett.

A német császár Würzburgban.

Budapest, szeptember 2. (Saj. tud. táv.) Würzburgból írják. Tegnap este a kastélyban diszebéd volt, amelyen a császár és Lipót bajor uralkodó herczeg felköszöntöket mondtak. Ki-lencz órakor a kastély előtti téren, amelyet magnézium fáklyák világították meg, katonai takarodó volt. A várost nagyszerűen kivilágították, ünnepi meneteket hangversenyeket és tűzi-játékokat rendeztek.

A diszebédén a régens herczeg a követ-kező tósztot mondotta:

»Köszönöm a német császár és porosz ki-rály ó felségének, szívesen látott vendégemnek és hatalmas szövetségeseimnek azt a kegyét, hogy ó felsége a bajor II. hadtest szemléjét je-lenlétével kitüntette, annál inkább, mert ma 26 éve, hogy a bajor hadsereg dicső küzdelemz ben vérzett a közös hazáért. Ó Felségeik és a-összes jelenlevők egészségére üritem poharam-at. Éljenek! Hurráh! Hurráh!

Vilmos császár erre így felelt:

»Legmelegebb köszönetemet vagyok bátor királyi fenségednek egész szivemből kifejezni, nöm és a magam nevében a szép fogadtatásért és királyi fenséged kegyes szavaiért, valamint a mai disz szemlére való meghívásért. Gratulálok királyi fenségednek népe kiünő magatartásához és szilárd meggyőződésém, hogy éppugy mint 26 év előtt, ha szükség lesz rá, mindenkor ké-szen leend. Iszom királyi fenséged és fenséges családja egészségére.

A békekötés.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Athénből írják (Havas ügynökség jelentése) A görög kormány jegyzéket intézett a hatalmakhoz amelyben a Penejosz folyónak Gumicza és Ku-zacher közti részéről való lemondása ellen til-takozik és kijelenti hogy ezzel Görögország el-vesztené az egész folyó tényleges birtokát.

Nopcsa lemondása.

Budapest szeptember 2. (Saját tud. táv.) Mint biztos forrásból értesülünk, Nopcsa báró egy pár nap mulva leköszön, és a né-met császárt az opera disz előadásról Perczel belügyminiszter akadályoztatása esetén Lat-kóczy államtitkár fogja fogadni.

A német császár Budapesten.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Lobkovitz herczeg hadtestparancsnok ka-tonai parancsban közölte a katonasággal, hogy a német császár szeptember 20-án Budapestre érkezik.

Fordulat az osztrák politikában.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) A kormányhoz közel álló körök értesítése szerint az osztrák politika legközelebb az autonomisztikus irányra fog lépni.

A czár Varsóban.

Budapest, szeptember 3. (Saját tud. táv.) Az orosz czári párt tegnap a varsóipályaudvaron Varsó küldöttsége fogadta, amely kenyeret és söt nyújtott át. A városi főnök üdvözlő beszédére a czár örömeinek adott kifejezést atólott, hogy a császárnővel első alkalommal tölthet hosszabb időt Varsóban és azt mondta, hogy a város hódolatát különös meglepéssel fogadja. A császár meghagyta Imeretinszki főkörmányzónak, hogy adja tudtára a lakoságnak különös meglepését varsói fogadtatása és a városban tapasztalt mintaszerű rend fölött. Tegnap este a varsói egyletek szerenádót rendeztek a császári pár lakásául szolgáló palota előtt etterülő Lazenky tavon. A császári pár és a nagyhercegnő megjelentek a palota teraszán és megköszönték az énekeseknek a hódolatot. A délelőtti folyamán a czár és a czárnő meglátogatták az orthodox Szentháromság-templomot, az épülőfélben levő rothodox Nevszki Sándor templomot és megszemlélték a Makotov-mezőn lefolyt diszemplét, amelyen három tartalékos gyalog-dandár és egy lovas üteg vett részt. A czár megköszönte a megjelenteknek a számára rendezett fogadtatást. A czár később Varsó udvarképes kölygeit fogadta. Este Imeretinszki herceg főkörmányzónál estély volt.

A haldokló kis lutri.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) A kis lutrin a legutolsó huzások a héten lesznek.

Lotharingia és Franciaország.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) A német lapok elítélik Meline francia miniszterelnök ama sürgönyét, amit a lotharingiaiakhoz intézett.

Tolvaj díjnak.

Budapest, szeptember 2. (Saját tud. táv.) Az államépítészeti hivatal egyik szolgája tegnap d. e. felvette az alkalmazottak és hivatalnokok fizetését, vissza ment a hivatalba, a hivatalnokokat kifizette, heten közülök nem voltak jelen, és ezeknek fizetést 588.60 frt a fiókjába zárta. Ma reggel nagy rémületre a fiókból eltűnt, és alig hogy erről jelentést akart tenni a rendőrségnek, a postán következő levelet vette.

Édes Bargóth ur!

Ne ítéljen el kérem tudja, hogy mily szerencsétlen és elégedetlen voltam, felkérem önt égre földre, menjen el azonnal szegény feleségemhez és legyen mellette. Levelet a hajóról írok, czélom Newyork, Isten önökkel visszontlátásra 10 év múlván.

Forster Gyula.

A rendőrség megállapította, hogy a tolvaj Forster selmaczbányai születésű 30 éves díjnak.

A hadi kárpótlás.

Budapest, szeptember 3. (Saj. tud. táv.) Athénből írják. (Havas) Ralli miniszterelnök közlése szerint a görög kormány a hadi kárpótlásra felveendő kölcsön biztosítására a bélyeg jövedéken kívül a monopoliumok és do-

hány jövedékét is felajánlotta, hogy a hatalmak a három jövedelemből választhassanak. A »Harmoina« katolikus lap jelenti, hogy egy francia hercegnő az athéni szent József nővérek főnöknőjének állítólag jelentékeny összeget ajánlott fel arra a czélra, hogy a háboruban elesett tisztek és katonák gyermekei számára Satoria szigetén menhelyet alapítson.

Francia remények.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Párisból írják a »Journal« jelentése szerint az orosz császárpár a tél folyamán incognitóban néhány napot fog tölteni Cap-Martinban, vagy La Furlieben, vagy pedig Beau-lieuban. Ő felségeik a tengeren jönnének és a czarevics kísérené őket.

A sziámi király és Bismark.

Budapest szept. 1. (Saját tud. távirata.) A sziámi király Bismarkherceg látogatására délután 3 órakor Friedrichsruh érkezett és fél négy órakor ismét visszautazott Hamburgba,

A német kanczellár megy.

Budapest, szeptember 2. (Saj tud. táv.) Berliini tudósítások szerint, Hohenlohe kanczellár októberben lemond állásáról, most az utóbbi napok eseményei közte és a császár között feszülté tették a kelyzetet.

Szerb congressus Budapesten.

Budapest, szeptember 2. (Saj tud. táv.) A szerb congressus tagjait Bánffy szeptemberre Budapestre összehívta.

Ebéd az angol hajóraj tiszteletére.

Budapest, szeptember 2. (Saj. tudós. táv.) Abazziából írják. Tegnap az angol hajóraj tiszteletére Faber angol konzulátus ebédet adott, amelyen Hutkins tengernagy, a hajóraj összes törzstisztjei és Steiuacker alkonzul vettek részt.

Gyilkosság Zomborban.

Zombor, szept. 2. (Saját tudósítónk táv.) Vályi István, zombori orvost, egy 72 éves öreg urat, megtámadta a bérese és szeméit kiszurta, minek következtében a szerencsétlen ember meghalt. — A gyilkost elfogták.

Ankett Fiume érdekében.

Budapest, szept. 2 (Saját tud. távirata.) A hó közöppére a fiumei ügyben Bánffy miniszterelnök ankettet hív egybe.

Felkelés Indiában.

Budapest, szeptember 2. (Saj tud. táv.) Az indiai zavarok folyton növekedő félben vannak a megnyughatatlanság óriási.

Szerencsétlenül járt turisták.

Budapest, szeptember 2. (Saj. tud. táv.) A Mont Pleccreuson egy nyolcz tagu kiránduló társaság közül az első csapatot, amelynek a sittyen pap és három nyaraló vendég voltak a tagjai, egy lavina mélységbe sodortattak. A második csoport, a mely a vezetőből és három dán fiatal emberből állott, kikerülte a szerencsétlenség.

KÖZGAZDASÁG.

Állattenyésztési ankett kolozsvárt. Biharvármegye állattenyésztésének fejlesztése ügyben ankett volt Kolozsvárt, melyre a megye képviselőjében Telegdy József országgyűlési képviselő és Papp Imre káptalani főtitest utaztak el. Az anketról részletes tudósítást holnapi számunkban közölünk.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. szeptember 2-án	
Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.—
Mag. a földterhermentesítési kötvény 4%	98.—
Lalmé.ési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	155.—
Li zassa balyozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.50
Osztrák járdék papírban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	102.25
Osztrák járdék aranyban	1247.5
Osztrák korona járdék	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek	145.—
Osztrák magyar bankrészevény	950.—
Magyar hitelbank részevény	398.25
Magyar hitelintézeti részevény	366.—
Páris vista	350.50
20 márkás arany	951.—
Német bírod lmi márká	58.65
London viste	119.65
Páris vista	476.—
20 márkás arany	11.75

SZERKESZTŐI POSTA.

Sándor. Az ipariskolai értesítőről szóló utasítást egy veterán és általános ismert író írta, nem akit ön gondol. Különben bárki írta volna, arról az iskoláról és igazgatójáról csak elismeréssel írhatnak.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 123-ik szám.	Bérlet 123-ik szám.
Páratlan.	Páratlan.
az arad-nagyvárad színtársulat által.	
Nagyvárad, 1897. évi szeptember 3-án	
Dobó Katicza.	
Történelmi színmű.	
Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.	

Holnap szombaton, bétefolyamban: Kövesi Albert jutalomjátéka és Kövesiné urnő fellépte. Nagyvárad varróleányok. Énekes vigjáték.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Beszédhibákat dadogást, hebegést

ugy felnöttek mint gyermekeknél specziális kezelés mellett gyógyít e téren állami szakképesítéssel bíró tanár: **Vaday József Nagyváradon** (Lakása: Nagykörözs-utca 562. sz. az udvarban.)

262 4—10

Halestély.

A Kálvária-hegy alatt levő nyári mulató-helyiségemben ma és minden pénteken

HALESTÉLY.

Első rendű cigány-zene közreműködése mellett.

Kedvezőtlen idő esetére tágas fedett üveges terem áll t. vendégeim kényelmére.

Főszínyt helyezek a tisztán kezelt italokra.

Tisztelettel

Kárger Sándor,

nyári vendéglő tulajdonos.

Telefon összeköttetés.

UJ

Confectio-üzlet megnyitás!

A már 31 év óta főnnálló kizárólagos
női és leány-gyermek felöltő raktárunkat

szeptember hó 1-től

Zöldfa-utca Munk-féle házba
helyeztük át.

Üzletünket az áthelyezés folytán egészen ujonnan fővárosi mintára
rendeztük be s így a t. vevőközönség legmesszebbmenő igényeit is kielé-
gíthetjük, miután raktárunk oly dusan van felszerelve, hogy ott bármely
évadra való szükségletét a legszolidabb árak mellett beszerezheti.

Pontos kiszolgálásról és jutányos árakról a t. hölgyközönséget bizto-
sítva, további szives pártfogását kéri

tiszteletel

Heiman Lipót és Társa.

94-13-20

Őszi idényre divat-ujdonságok.

Legújabb divatu felöltők nagy választékban.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegnő ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója
BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dusan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges
tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-
aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. (242) 42-52

Műhímezés.

Templom- és kápolna
berendezések.

Egyházi ruhák és fehér-
neműk.